

ZPwN - Svaz Poláků v Německu v Kozielské oblasti

Počátky polského národnostního hnutí v Kozielské oblasti je nutné hledat v období Jara národů (1848). V důsledku nepokojů, které se tenkrát přehnaly přes evropské státy, došlo v pruském státu k demokratizaci života - vznikl parlament - Reichstag, a volební právo obdrželi všichni obyvatelé země. Právě díky prvním volebním kampaním se lidé, kteří do té doby o svých právech nepřemýšleli, začali zabývat svou identitou a politickými názory. Mnohé ve věci probouzení polského národnostního uvědomí v té době činil kněz Józef Szafranek, který pocházel ze vsi Gościęcín nedaleko Pawłowiczek. Polští obyvatelé kozielského okresu si jej zvolili za svého poslance do Reichstagu. 24. srpna 1848 pak v parlamentu předložil petici s požadavkem možnosti používat polský jazyk, pod níž sebral půl miliónu podpisů obyvatel ve Slezsku.

Koncovka XIX. století je obdobím, kdy ve Slezsku kvetlo něco, co dnes nazýváme občanskou společností - vznikly tisíce skupin, družstev a sdružení, které se věnovaly organizování různých oblastí života. Těsně před výbuchem I. světové války bylo v opolském správním obvodu registrováno více jak 2000 polských sdružení, skupin a organizací.

Po rozdělení Slezska uzavřely 15. května 1922 v Ženevě Polsko a Německo pod záštitou spojenců dohodu garantující svobodu pro činnost národnostních menšin v obou zemích. 27. srpna 1922 pak vznikl Svaz Poláků v Německu. Jeho okresní sekretariát byl ustanoven také v Kožle. Jeho lídry byli mimo jiné Józef Planetorz z Cisku a Juliusz Jacek z Dziergowic. Cílem Svazu bylo podporovat polsky mluvící populaci v jejích snahách udržovat polskou národnostní identitu a znalost polského jazyka. Protože německé orgány moci různým způsobem překážely životu sympatizantům Svazu, byl vstup do této organizace považován za akt odvahy. I přesto se v šesti vesnicích Kozielského okresu podařilo založit místní pobočky této organizace. Podařilo se to ve vesnicích: Cisek, Bierawa, Dziergowice, Łany, Roszowicki Las a Stare Kožle. Pod ochrannými křídly ZPwN - Svazu Poláků v Německu - vznikla také četná menší neformální vzdělávací a kulturní sdružení, ale i sdružení mládeže či hospodářská a také polské knihovny (pobočky v Kožle, Cisku a Dziergowicích). Díky ženevské dohodě bylo možné také zakládat školy pro polsky mluvící menšinu. I přes odpor správních orgánů se to podařilo ve vesnicích Cisek a Roszowicki Las. Po ukončení platnosti ženevské dohody, k čemuž došlo v roce 1937, byla polská osvětová činnost na pruském území Slezska stále více a více složitá.